

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Enhet Förskolan Vävaren

Läsår 2020/2021

Antagen
Mariestad
2020-10-21

Innehåll

1. Inledning.....	3
1.1. Syfte.....	4
1.2. Ansvar.....	4
2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.....	4
2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår	4
2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier.....	5
2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier	5
3. Undersök risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår.....	7
3.1 Undersök	7
3.2 Metod/kartläggning.....	9
3.3 Analysera.....	9
3.4 Planerade åtgärder för läsåret.....	12
4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)	14
4.1 Barns/elevs delaktighet.....	14
4.2 Medarbetares delaktighet.....	14
4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet.....	15
5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling	15
5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever.....	15
5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev.....	16
5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	17
5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.....	18
5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev.....	19
5.6 När verksamheten diskriminerar barn/elev	19
6. Referenser	20
7. Bilagor.....	21
7.1 Definitioner.....	21
7.2 Lagstiftning och styrdokument.....	23
7.3 Anmälningsskyldighet	24

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Förskolan Vävarens plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevs lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevs trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Rektor Pia Fahlgren ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.

2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår

Föregående läsårs åtgärder på Vävaren	Åtgärd uppfylld Ja/Nej
Alla vuxna ska vara goda förebilder, närvarande och lyhörda pedagoger som reagerar på alla former av trakasserier och kränkningar	Ja
Pedagogerna diskuterar gemensamma värdegrundsfrågor i arbetslag och tillsammans med barnen. Vi vill skapa samsyn av våra beteenden tillsammans med barnen. Reflektioner mellan pedagoger.	Ja
Ge positiv feedback och uppmuntrar positiva beteenden mellan alla, gäller både barn och vuxna. Specialpedagogiskt terminsmöte mellan pedagoger där vi lyfter olika händelser. Samtal med specialpedagog på barnhälsoteam	Ja

Rapportera incidenter.	Ja
Vara uppmärksamma på negativa beteenden och uttryck kring genus, barn som vuxna	Ja
Utforma pedagogiska miljöer för alla barn efter observationer av lek, miljö och förhållningssätt. Vi utformar en lekmiljö som tilltalar både pojkar och flickor. Vi pedagoger har extra fokus på könspektivet där varje individ utmanas.	Ja
Upprätta en handlingsplan för utomhusvistelse och uppmärksamma dolda lekställen.	Ja
Läsa litteratur som behandlar andra kulturer och religioner. Uppmärksamma varifrån t.ex. maten kommer. Yoga från Thailand. Musik från olika länder. Bilder i miljön. Saker i miljön.	Ja

2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Vi har inte haft några incidentrapporteringar under läsåret. Detta tror vi beror på att vi ständigt reflekterar, diskuterar, dokumenterar och observerar verksamheten och delger varandra information så större händelser inte inträffar. Vi har diskuterat olika händelser som uppstått med vårdnadshavarna kopplat det till planen mot diskriminering och kränkande behandling men inte rapporterat något. Vi bör ständigt föra diskussioner kring olika händelser om när vi ska rapportera och om hur stor en incident ska vara innan vi rapporterar.

2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier

- Vi har varit närvarande pedagoger och samarbetat över grupperna. Vi har ständigt diskuterat kring barnsyn, människosyn, empati, förhållningssätt i miljön och material. Vi har tidigt reagerat på alla former av trakasserier och kränkningar vilket vi sett är en framgångsfaktor. Vi har fått positiv respons på vårt

gemensamma arbetssätt och vår samsyn kring bemötande från vårdnadshavare vid utvecklingssamtal.

- Vi ser och bemöter alla barn utifrån deras förutsättningar och behov eftersom vi lärt känna dem ordentligt (god anknytning). Vi har pratat tillsammans om beteende och bemötande. Barnen har varit delaktiga med egna ”må bra tankar” som vi har använt oss av i den dagliga undervisningen. Detta har gett barnen verktyg till att själva reda ut och lösa konflikter genom kommunikation. Vi hör att barnen reflekterar och interagerar om sina egna beteenden och löser allt fler konflikter på egen hand. Vi har sett och uppmuntrat barnens empatiska förmågor. Vi har sett att barnen självmant väljer att hjälpa varandra, bjuda in varandra till lek och trösta varandra.
- Vi har sett en **framgångsfaktor** i att vi ständigt pratar beteenden och känslor som också blir en samsyn i utbildningen mellan pedagoger och barn. En annan framgångsfaktor i vår undervisning är att barnen utifrån sina erfarenheter fått dela med sig (genom t.ex. skapande och rollek) där de både lyfter sina egna idéer och blir lyssnade på och lyssnar på andra; demokrati. Genom våra intervjufrågor hjälper vi barnen att stärka sin självkänsla, att våga stå för sina åsikter och känslor. Barnen lär sig utgå från sig själva samt att respektera andras åsikter och känslor. Vi pedagoger har haft ständiga observationer och reflektioner över turtagning, val barnen gör, vilka röster som visar sig starkast. Pedagogens uppgift är att skapa förståelse för att allas röster är av värde.
- Vi pedagoger har lagt stor vikt i att förklara och bemöta barnen i hur deras beteenden påverkar både sig själv och andra. Vi har medvetet undervisat i att vägleda från ett negativt beteende till ett positivt beteende. Vi har haft en öppen och rak dialog med hemmen för att utveckla och främja barnens beteende vilket vi ser som en framgångsfaktor.
- Vi har haft möte med specialpedagog om bemötande och förebyggande åtgärder. Några pedagoger har gått Autismutbildning för att bättre få en förståelse.
- Vi är närvarande, lyhörda och uppmärksamar och reflekterar tillsammans med barnen kring negativa beteenden och kränkande kommentarer. Vi har på hockey/fotbollsplanen uppmärksammat att det förekommit diskussioner kring genus. Vi har fört diskussioner kring detta med barnen och varit närvarande för att lyssna in och följa upp. Detta har lett till att nu får de som vill vara med och vi uppmärksamar allas lika värde på planen. Utifrån vår utbildning och beprövad erfarenhet pushar vi tidigt de barn som drar sig tillbaka för att ge dem en naturlig plats i barngruppen.

3. Undersök risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår

3.1 Undersök

Vävaren vilar på en demokratisk värdegrund och att alla har samma rättigheter, vår verksamhet utgår ifrån vårt styrdokument lpfö-2019.

Vi har ett öppet förhållningssätt där alla har rätt att uttrycka sina känslor, åsikter och vi accepterar att alla är olika. Vi minimerar risker genom vårt förhållningssätt, beprövad erfarenhet och kunskap. Vi avsätter en stund på varje avdelningsmöte för att diskutera eventuella barn och händelser.

3.1.1 Kränkande behandling

En risk är att vi inte uppmärksammar kränkningar om vi pedagoger inte är närvarande, att vi inte ser, hör eller förstår de situationer som uppstår. En risk kan också vara att information om händelser inte når fram till alla på avdelningarna. Vi vill därför undersöka om det är något vi kanske inte uppmärksammar. Detta ska kontinuerligt diskuteras och följas upp på gemensamma möten så informationen når fram till alla.

3.1.2 Sexuella trakasserier

Trakasserier av sexuell natur är ett beteende som är oönskat. Att inte bli utsatt för sexuella trakasserier är en mänsklig rättighet. Vi på Förskolan Vävaren måste motverka alla former av trakasserier och kränkande behandling av sexuell natur. Förutom kommentarer och ord ska vi lära barnen säga nej eller stopp, till exempel vid närmanden som inte känns ok, att sitta väldigt nära eller att man ska få vara ifred vid toalettbesök och stänga dörren. Förbereda barnen vid blöjbyte och säga ”nu ska jag känna på din blöja” samt stänga dörren till skötrummet. Det är den som är utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande.

3.1.3 Kön

Förskolan Vävaren vill att varje barn ska bli bemött utifrån den de är och inte utifrån kön. Vi pedagoger diskuterar kontinuerligt lekmiljön både ute och inne, för att den ska tilltala alla samt att miljön inte ska bli könsuppdelad. Genom vårt gemensamma bemötande och förhållningssätt vill vi undvika stereotypa könsroller. Vi har en samsyn i att alla barn har rätt till att se ut som man vill, bära de kläder man vill och ha de frisyre de vill.

3.1.4 Könsöverskridande identitet eller uttryck

Vi behöver en kontinuerlig diskussion i arbetslaget kring kön för att utveckla vårt förhållningssätt. Vara uppmärksamma på kommentarer om flickors och pojkars lika värde och undvika traditionella könsmonster. Flickor och pojkar ska ges lika stort inflytande

3.1.5 Etnisk tillhörighet

Vi på Förskolan Vävaren vill att alla ska känna sig välkomna och trygga oavsett vad de har för etnisk tillhörighet. För tillfället har vi inte familjer med annan kultur eller etnisk bakgrund.

3.1.6 Religion eller annan trosuppfattning

På förskolan Vävaren känner vi inte till att vi har barn med annan religion eller annan trosuppfattning. I detta ser vi en risk i att barnen inte får förståelse och insikt i andra religioner och värderingar på ett naturligt sätt. Det krävs ett medvetet förhållningssätt av oss pedagoger och ett aktivt val av litteratur i ämnet. Vi kan se en risk att barnen på vår förskola inte får inblick och förståelse i människors olika världssyn och religion.

3.1.7 Funktionsnedsättning

Förskolan Vävaren vill att alla barn ska delta i verksamheten utifrån sin egen förmåga och förutsättning. I våra lokaler finns det möjlighet att anpassa till barn med funktionsnedsättning.

3.1.8 Sexuell läggning

Vävaren vilar på en demokratisk värdegrund och att alla har samma rättigheter. Vi har ett öppet förhållningssätt där alla har rätt att uttrycka sina känslor, åsikter och vi accepterar att alla är olika. Detta gör vi genom att knyta an till litteratur och gemensamma diskussioner både tillsammans med barnen men även oss pedagoger emellan. Av vikt är också hur man uttrycker sig. Vi reflekterar med barnen om att familjer kan se olika ut genom vardagliga samtal som kan dyka upp till exempel i leken. Att man talar om barnens olika familjekonstellationer på ett naturligt sätt.

3.1.9 Ålder

På Vävaren uppmärksammar vi språket mot varandra, både barn emellan och mellan barn och pedagoger. Det är viktigt att se det kompetenta barnet oavsett förväntningar på ålder. Alla är betydelsefulla. Förskolan Vävaren arbetar efter läroplanens demokratiska värdegrund och fokuserar på utveckling istället för ålder. Detta är något som vi ständigt måste arbeta med för att inte ”falla in i stor och liten facken”.

3.2 Metod/kartläggning

Förskolan Vävarens undersökning utgår från olika typer av metoder för att synliggöra de risker och hinder som kan uppstå i vår pedagogiska verksamhet. De metoder vi har använt oss av är: Föräldraenkäten, observationer, samtal med barnen, enskilt och i grupp, gemensamma reflektioner och diskussioner mellan oss pedagoger och vårdnadshavare.

3.3 Analysera

En risk är att vi inte uppmärksammar kränkningar om vi pedagoger inte är närvarande, att vi inte ser, hör eller förstår de situationer som uppstår. En risk kan också vara att information om händelser inte når fram till alla på avdelningarna och hela enheten.

Vi måste uppmärksamma vårt beteende och vår miljö för att anpassa lekmiljöerna.

På förskolan Vävaren har vi just nu inga barn med annat ursprung. I detta ser vi en risk i att barnen inte får insikt i andra kulturer och religioner på ett naturligt sätt om inte vi pedagoger har ett medvetet förhållningssätt kring detta.

3.3.1 Kränkande behandling

På Vävarens förskola ska inga barn eller vuxna utsättas för kränkande behandling. Alla har rätt att vara den man är och vill vara utan att bli kränkt. Vi pedagoger reflekterar och diskuterar kontinuerligt vad kränkande behandling är och kan vara. Hur vet man att det är en kränkning? Det är alltid den som är utsatt som avgör som är oönskat eller kränkande.

På Vävarens förskola är vi närvarande pedagoger. Genom att vara nära barnen i deras lek och samspel ser och hör vi pedagoger hur klimatet mellan barnen är. När vi hör eller ser något som inte är ok agerar vi genom att prata med barnen om vad som sker, varför det sker samt stödjer dem i hanteringen av konflikter. Vi uppmuntrar barnen till att själva prata med varandra och lösa situationer. Vi är medvetna om att vi pedagoger är förebilder och att vårt förhållningssätt, agerande och bemötande i alla situationer och mot alla vi möter är viktigt. Detta är något som vi menar speglar av sig till barnen. Vi pedagoger pratar med varandra om saker som sker i hela huset och hjälps åt att vara uppmärksamma på eventuella situationer och händelser som kan uppstå. Vi pedagoger har ett gemensamt förhållningssätt och samsyn i vårt värdegrundsarbete detta medför enligt vår åsikt att vi i högre utsträckning kan uppmärksamma när konflikter uppstår. Vi är uppmärksamma på platser där kränkningar och konflikter lättare kan ske. Både ute som inne ser vi vikten av att vara närvarande.

3.3.2 Sexuella trakasserier

Alla barn har rätt till en trygg förskola utan sexuella trakasserier. Vi på Förskolan Vävaren har ett ansvar att arbeta främjande och förebyggande mot sexuella trakasserier och agerar för att stoppa dem om det uppkommer.

3.3.3 Kön

Förskolan Vävaren vill att varje barn ska bli bemött utifrån den de är och inte utifrån kön. Vi pedagoger diskuterar kontinuerligt lekmiljön både ute och inne, för att den ska tilltala alla samt att miljön inte ska bli könsuppdelad. Genom vårt gemensamma bemötande och förhållningssätt vill vi undvika stereotypa könsroller. Därför tänker vi på att inte bemöta pojkar och flickor olika, vi diskuterar lika värde av pojkar och flickor i arbetsgruppen. Vi har en samsyn i att alla barn har rätt till att se ut som man vill, bära de kläder man vill och ha de frisyren de vill. Vi uppmuntrar könsöverskridande roller i leken på ett naturligt sätt.

3.3.4 Könsöverskridande identitet eller uttryck

Det finns en risk för barn kan känna att de blir annorlunda bemötta beroende på kön eller på att de lever i familjekonstellation med könsöverskridande identiteter. Vi pedagoger diskuterar kontinuerligt hur vi pedagoger och barn bemöter varandra och genom vårt gemensamma bemötande och förhållningssätt vill vi undvika stereotypa könsroller.

3.3.5 Etnisk tillhörighet

Vi på Förskolan Vävaren vill att alla ska känna sig välkomna och trygga oavsett etnisk tillhörighet. För tillfället har vi inte familjer med annan kultur eller etnisk bakgrund. För att vidga barnens erfarenheter kring etnisk tillhörighet tillför vi litteratur, lekmaterial som t.ex. dockor, flaggor, världskartor, yoga, matkultur och samtal.

3.3.6 Religion eller annan trosuppfattning

För tillfället känner vi inte till att vi har familjer med annan religion eller annan trosuppfattning. För att vidga barnens erfarenheter kring olika trosuppfattningar och religioner samtalar vi med barnen om olika traditioner och religioner, speciellt runt påsk och jul, samt ser över vilken barnlitteratur vi erbjuder. Om barnen har frågor och funderingar kring detta söker vi upp informationen tillsammans med barnen.

3.3.7 Funktionsnedsättning

På Förskolan Vävaren är våra lokaler och vår verksamhet anpassad för att passa alla individers olika behov och vi bemöter frågor som uppstår. Vi har en anpassad miljö för personer med funktionsnedsättning.

3.3.8 Sexuell läggning

Vi diskuterar med barnen om olika familjekonstellationer och samtalar om att familjer kan se olika ut och pratar om barnens egna familjeförhållanden.

3.3.9 Ålder

På Förskolan arbetar vi utifrån en demokratisk värdegrund. Barnens behov, intressen och förutsättningar styr. Vi lägger inte någon bedömning i vilken ålder barnen har utan varje individ är lika betydelsefull.

3.4 Planerade åtgärder för läsåret

Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande åtgärder på Väwarens förskola	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Ansvarig
<p>Alla vuxna ska vara goda förebilder, närvarande och lyhörda pedagoger som reagerar på alla former av trakasserier och kränkningar</p> <p>Pedagogerna diskuterar gemensamma värdegrundsfrågor i arbetslag och tillsammans med barnen. Vi vill skapa samsyn av våra beteenden tillsammans med barnen. Reflektioner mellan pedagoger.</p> <p>Ge positiv feedback och uppmuntrar positiva beteenden mellan alla, gäller både barn och vuxna.</p>	Under hela året	Alla pedagoger
Planerade förebyggande åtgärder på Väwarens förskola	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Ansvarig
<p>Specialpedagogiskt terminsmöte mellan pedagoger där vi lyfter olika händelser. STM</p> <p>Samtal med specialpedagog på barnhälsoteam. BHT</p>	En gång per termin	Alla pedagoger

Info om barn på avdelningsmötena ”Mini- STM”	En gång i månaden på Avdelningsmöten	Alla pedagoger
Rapportera incidenter Vi för ständigt diskussioner omkring vad som ska rapporteras.	Under hela året	Alla pedagoger
Vara uppmärksamma på negativa beteenden och uttryck kring genus, barn som vuxna.	Under hela året	Alla pedagoger
Utforma pedagogiska miljöer för alla barn efter observationer av lek, miljö och förhållningssätt. Vi utformar en lekmiljö som tilltalar både pojkar och flickor. Vi pedagoger har extra fokus på könspektivet där varje individ utmanas.	Under hela året	Alla pedagoger
Upprätta en handlingsplan för utomhusvistelse och uppmärksamma dolda lekställen.	1 gång / termin	Alla pedagoger
Läsa litteratur som behandlar andra kulturer och religioner. Uppmärksamma varifrån t.ex. maten kommer. Yoga från Thailand. Musik från olika länder. Bilder i miljön. Saker i miljön.	Under hela året	Alla pedagoger

4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)

Vi arbetar aktivt med att skapa delaktighet och förankrar planen med barn/elever, medarbetare och vårdnadshavare.

4.1 Barns/elevs delaktighet

Barnens delaktighet i framtagandet av planen sker genom att:

- Barnen uppmuntras till att lyfta fram sina synpunkter och ge uttryck för sina funderingar, upplevelser och känslor.
- Barnen samtalar, enskilt och i grupp.
- Barnen reflekterar kring gemensamma värdegrundsfrågor, (hur man är en bra kompis) t.ex. genom mindmap.
- Barnen görs delaktiga genom sång, drama, sagor och skapande.
- Barnen ska få möjlighet till att påverka sin vardag på förskolan.

4.2 Medarbetares delaktighet

Medarbetares delaktighet i framtagandet av planen sker genom att:

- Alla är delaktiga i arbetet och utförandet med att skriva i likabehandlingsplanen.
- Gemensamma värdegrundsfrågor/förhållningssätt diskuteras kontinuerligt i huset t ex vid arbetsplatsträffar och avdelningsmöten.
- Rektor informerar kost och -städpersonalen gällande planen så att alla på enheten blir delaktiga.
- Alla anställda har tagit del av rutin/åtgärder vid händelse och diskriminering och/eller kränkande behandling.
- Rektor informerar nyanställda och vikarier om planen.

4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet

Vårdnadshavarens delaktighet i framtagandet av planen sker genom att:

- Föräldrarna får möjlighet att läsa, påverka och godkänna planen innan den fastställs genom att den är synlig i våra hallar.
- Vi har dagliga samtal med vårdnadshavare där vi berättar om det enskilda barnet och om vår utbildning under dagen.
- Vi strävar efter en god kommunikation med våra vårdnadshavare där deras förslag och åsikter tas tillvara.
- Planen lyfts vid inskolningssamtal och utvecklingssamtal.
- Den fastställda planen finns tillgänglig på hemsidan och i våra hallar.
- Varje år lämnar vi ut en enkät där vårdnadshavare har möjlighet att utvärdera vår verksamhet.

5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever

Upptäckt/information av/ om konflikt

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Ingrip om behövt.	All personal
2.	Meddela barnens/elevens mentorer.	Den personal som ingripit eller eventuellt fått information om konflikt
3.	Samtal med berörda barn/elever	Mentor/pedagog
4.	Bestäm tid för uppföljning (ca en vecka senare).	Mentor/pedagog

5.	Dokumentera händelsen	Mentor/pedagog
6.	Kontakta vårdnadshavare till berörda barn/elever. Berätta om händelsen och hur förskolan/skolan/fritidshemmet hanterat det samt dokumentera samtalet.	Mentor/pedagog

5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev

Upptäckt/ information om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Anmäl kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier till rektor via länk på Navet ”Anmäl kränkning barn och elev”	All personal
2.	Informerar berörda barns/elevs pedagoger/mentorer.	All personal
3.	Informera berörda barns/elevs vårdnadshavare om att en anmälan gjorts och att förskolan/skolan kommer att utreda kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier	Pedagog/mentor
4.	Utredning påbörjas	Rektor
5.	Barnen/Eleverna hålls under uppsikt under utredningstiden.	Pedagog/mentor/arbetslag
6.	Samtal med berörda barn/elever om kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier (utifrån mognad)	Pedagog/mentor

7.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredning är klar.	Rektor
8.	Samtal med berörda elevers vårdnadshavare om utredningen och om åtgärder/insatser.	Rektor
9.	Uppföljning av åtgärder/insatser.	Rektor
10.	Om kränkning/trakasserierna/sexuella trakasserierna upphör avslutas ärendet.	Rektor
11.	Om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna inte upphör intensifieras åtgärder/insatser och eventuell tas hjälp av andra professioner eller externa myndigheter.	Rektor

5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Upptäckt/information av/om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Barn/elev/personal meddelar rektor eller annan personal att elev blir kränkt, diskriminerad, trakasserad eller sexuellt trakasserad.	All personal
2.	Informera berörd vårdnadshavare om kränkningen/diskrimineringen/trakasserierna/sexuella trakasserierna och dokumentera samtalet.	Rektor

3.	Utredning påbörjas	Rektor
4.	Samtal med berört barn (utifrån mognad)/elev och personal om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier	Rektor
5.	Fackliga företrädare och skyddsombud informeras.	Rektor
6.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredningen är klar.	Rektor
7.	Uppföljning av åtgärder/insatser	Rektor
8.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
9.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör kontaktas chef förskola och pedagogisk omsorg/grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning och/eller personalenheten.	Rektor

5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Upptäckt/information av/ om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.

Scenario	Åtgärd
A. Elev utsätter annan elev för trakasserier/sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera mentor

B. Personal utsätter elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor
C. Verksamheten ¹ utsätter elev för diskriminering.	Informera rektor
D. Rektor utsätter elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera chef förskola och pedagogisk omsorg/ grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning

5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Informera chef förskola och pedagogisk omsorg/
grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning

5.6 När verksamheten² diskriminerar barn/elev

Informera rektor eller chef förskola och pedagogisk omsorg/
grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning

För information kan även elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen www.skolinpektionen.se/BEO vid åsikter om utbildningen.

^{1,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- Socialtjänstlagen (2001:453)

7. Bilagor

7.1 Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning..

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasseri. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som är utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

7.2 Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML gäller förutom för personal, även för elever från och med förskoleklass. Barn i förskolan och elever i fritidshemmet är undantagna bestämmelserna i AML. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska prägla verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

7.3 Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet under Service och i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Sektor utbildning/Elevhälsa.